



Lausuntoyhteenveto

1.12.2022

VN/26649/2022
VN/26649/2022-MMM-
154

Lausuntoyhteenveto Kansallinen metsästrategia 2035 (KMS2035)

Johdanto

Kansallinen metsästrategia on lakisääteinen metsäohjelma, joka ohjaa Suomen metsäpolitiikkaa. Kansallinen metsästrategia 2035 (KMS2035) laaditaan vuoden 2022 aikana tietoa ja vuorovaikutusta laajasti hyödyntäen. Uusi strategia ulottuu vuoteen 2035 saakka.

Strategian uudistamisen taustalla on metsäalan toimintaympäristön nopea muutos sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Strategialuonnoksessa on otettu ajanmukaisesti huomioon kokonaisvaltainen kestävä kehitys sekä metsien merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Metsästrategia on laadittu asiantuntijatyönä laajasti osallistavassa prosessissa. Valmistelun kuluessa on toteutettu useita työpajoja, kyselyjä, seminaareja ja keskustelutilaisuuksia eri sidosryhmille. Metsästrategiatyötä on tuettu useilla tutkimus- ja selvityshankkeilla.

Kansallinen metsästrategia on yhteensovittava elinkeinostrategia, jossa otetaan niin ihminen, ympäristö kuin talous huomioon. Strategialla on liittymäkohtia useisiin kansainvälisiin ja kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin.

Strategian lausuntokierros on keskeinen osa metsästrategian vuorovaikutteista valmisteluprosessia. Strategia viimeistellään lausuntokierroksella saadun palautteen pohjalta, ja kansallinen metsäneuvosto käsittelee sitä sen jälkeen joulukuun 2022 kokouksessaan.

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi lausuntoja Kansallisen metsästrategia 2035:n luonnoksesta. Lausuntoaika oli 10.10.–14.11.2022. Lausuntopyyntö lähetettiin Lausuntopalvelu.fi:n kautta laajalla jakelulla eri sidosryhmille. Myös muut kuin lausuntopyynnön jakelussa mainitut tahot pystyivät antamaan lausuntonsa. Lausuntopyyntöön tuli vastauksia kaikkiaan 139. Lausunnonantajista seitsemän ilmoitti, että sillä ei ole lausuttavaa tai ettei anna lausuntoa. Lausunnonantajista neljä oli yksityishenkilöitä. Lausuntoyhteenveto ja lausunnot on julkaistu valtioneuvoston hankeikkunassa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Hallituskatu 3 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.mmm@gov.fi

Metsästrategiasta lausunnon antaneet tahot ryhmiteltynä

Ministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö
 Oikeusministeriö
 Opetus- ja kulttuuriministeriö
 Puolustusministeriö
 Sisäministeriö
 Työ- ja elinkeinoministeriö
 Ulkoministeriö
 Valtiovarainministeriö
 Ympäristöministeriö

Valtion virasto tai laitos

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
 Etelä-Savon ELY-keskus
 Etelä-Savon ELY-keskus (Y-vastuualue)
 Geologian tutkimuskeskus
 Helsingin yliopisto, Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta, metsätieteiden osasto
 Huoltovarmuuskeskus
 Ilmatieteen laitos
 Innovaatiorahoituskeskus Business Finland
 Jyväskylän yliopisto
 Kaakkois-Suomen ELY-keskus
 Keski-Suomen ELY-keskus
 Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 Lapin ELY-keskus
 Liikenne- ja viestintävirasto (Liikennejärjestelmäpalvelut)
 Luonnonvarakeskus
 Maanmittauslaitos
 Metsähallitus
 Museovirasto (Kulttuuriympäristöpalvelut)
 Oikeuskanslerinvirasto, Valtioneuvoston oikeuskansleri
 Oulun yliopisto
 Pirkanmaan ELY-keskus
 Ruokavirasto
 Sitra
 Suomen metsäkeskus
 Suomen Riistakeskus
 Suomen ympäristökeskus
 Teknologian Tutkimuskeskus VTT
 Terveysturvaajat/Ympäristöterveys
 Tilastokeskus (Tieto- ja tilastopalvelu)
 Varsinais-Suomen ELY-keskus
 Väylävirasto (Liikenneverkkojen suunnittelu, Liikenne ja maankäyttö)

Maakuntaliitto

Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Savon maakuntaliitto
Kainuun liitto
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen liitto
Kymenlaakson liitto
Lapin liitto
Pirkanmaan liitto
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Satakuntaliitto
Uudenmaan liitto
Varsinais-Suomen liitto
Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto

Kunta

Inarin kunta
Juvan kunta, Hallintopalvelut
Kajaanin kaupunki, Ympäristötekkinen lautakunta
Kokkolan kaupunki, kaupunkiympäristö
Korsholms kommun, Mustasaaren kunta
Kuhmon kaupunki
Kuusamon kaupunki
Lappeenrannan kaupunki, Elinvoima ja kaupunkikehitys -toimiala
Lieksan kaupunki
Mynämäen kunta
Oriveden kaupunki
Pertunmaan kunta
Pudasjärven kaupunki
Raseborgs stad, Raaseporin kaupunki
Sodankylän kunta
Sonkajärven kunta
Sotkamon kunta
Taipalsaaren kunta
Teuvan kunta
Tohmajärven kunta
Turun kaupunki
Turun kaupunki, Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus
Varkauden kaupunki (yhdessä Navitas Kehitys Oy:n kanssa)

Järjestö, yritys tai yhteisö

Akava ry
Arktiset Aromit ry

Bioenergia ry
BirdLife Suomi ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Energiateollisuus ry
Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
Etämetsänomistajien liitto ry
Fingrid
Finnwatch ry
Kulttuuriympäristötutkimuksen seura
Koneyrittäjät ry
Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry
Luonnon-, ympäristö-, ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry
Luonto-Liitto ry
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
Meidän metsämme -kansalaisliike
METO-Metsäalan Asiantuntijat ry
Metsäkoulutus ry
Metsämiesten Säätiö
Metsäteollisuus ry
Metsänhoitoyhdistys Etelä-Savo
Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme
Natur och Miljö r.f.
Nuorten luonto- ja ilmasto vaikuttajat
Nuorten Tiedeakatemia
Paliskuntain yhdistys
Päivittäistavarakauppa ry
Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat PKMO ry
Rakennusliitto ry
Saamelaiskäräjät
Sahateollisuus ry
Suomen 4H-liitto
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen ilmastopaneeli
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Latu ry
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Suomen Luontopaneeli
Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry (Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry:n ja Maaseutupolitiikan neuvoston Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet maaseudulla -verkoston (TUUMA) yhteinen lausunto)
Suomen Lähienergialiitto ry
Suomen Metsämuseo Lusto
Suomen Metsästäjäliitto
Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry
Suomen Tuulivoimayhdistys ry
Suomen yhteismetsät ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL)
Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura r.y.
Suomen Yrittäjät

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
 Tapio Oy
 Teollisuusliitto ry
 WWF Suomi, Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen Rahasto, sr
 Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry

1. Yleistä lausunnoista

Lausuntoja pyydettiin palautteen käsittelyn sujuvoittamiseksi erikseen luvuista toimintaympäristö, tahtotila sekä strategian hankesalkku ja kärkihankkeet. Lisäksi oli mahdollisuus tuoda näkemyksiä ja havaintoja esille kohdassa ”Muuta kommentoitavaa”. Lausunnonantajat edustavat laajasti sidosryhmiä ja tarkastelevat Kansallista metsästrategiaa eri näkökulmista. Osa lausunnoista keskittyi lausunnonantajan näkökulmasta tiettyyn teemaan tai merkitykselliseen lisäys- tai muutosesitykseen, osa lausunnoista käsitteli laajemmin koko strategiaa tai lausui useimmista tai kaikista strategian luvuista. Tässä lausuntoyhteenvedossa lausuntopalaute on pääosin esitetty sisällön mukaisesti luku- tai teemakohtaisesti.

Valtaosa lausunnonantajista piti Kansallisen metsästrategiaa ja sen uudistamista tarpeellisena ja ajankohtaisena. Strategian uudistamisen taustalla on metsäalan toimintaympäristön nopea muutos sekä kansainvälisesti että kansallisesti. Uuden strategian tavoitteena on ottaa huomioon ajanmukaisesti kokonaisvaltainen kestävä kehitys sekä myös metsien merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. Metsät ovat Suomessa monipuolisen hyvinvoinnin perusta. Metsät ovat tärkeässä roolissa, kun ratkaistaan toimeentuloa, huoltovarmuutta, ilmastomuutosta, luontokatoa ja ihmisten terveyttä koskevia kansallisia ja globaaleja haasteita. Metsästrategiaan liittyvien toimijoiden verkosto on hyvin laaja ja monipuolinen ja eri suunnista aihetta katsovien näkökulmien yhteensovittaminen on tärkeää.

Lausunnoissa strategian nähtiin tunnistavan lähtökohtaisesti hyvin metsiin ja metsien käyttöön Suomessa vaikuttavat toimintaympäristötekijät ja niiden muutostrendit. Lausunnoissa korostui kaikkien eri kestävyiden ulottuvuuksien tärkeys. Lausunnonantajat pitivät erittäin tärkeinä taloudellisen näkökulman lisäksi ilmasto- ja luonnon monimuotoisuusnäkökulmia sekä myös sosiaalista ja kulttuurista näkökulmaa. Kansallisen metsästrategian vahvuutena nähtiin sen pyrkimys tarkastella metsiä ja metsäalaa kokonaisuutena kestävä kehitys ja kestävyiden ulottuvuudet huomioiden. Myönteisenä nähtiin, että strategia on laadittu yhdessä sidosryhmien kanssa.

2 Toimintaympäristö

Luonnoksen toimintaympäristön muutoksesta kertova luku pohjautuu maa- ja metsätalousministeriön Luonnonvarakeskukselta tilaamaan selvitykseen (”Taustaselvitys Kansallinen metsästrategia 2035:n valmistelua varten”, Luonnonvarakeskuksen julkaisu 61/2022).

Lausuntojen antajat olivat tyytyväisiä toimintaympäristön ja megatrendien kuvauksiin. Valtaosa lausunnonantajista piti megatrendien kuvausta onnistuneena. Useissa lausunnoissa kaivattiin kuitenkin lukuun selkeämpiä yhteyksiä Suomeen ja Suomen metsäsektoriin. Joissakin lausunnoissa nostettiin esiin tarve kuvata vahvemmin megatrendien yhteys toimintaympäristön haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä tarve välittää kriisitietoisuus toimenpiteiden tasolle.

Toimintaympäristö oli lausunnonantajien mukaan selkeästi ja kattavasti kuvattu ja sen keskeiset muutokset oli pääosin tunnistettu. Toimintaympäristön muutoksen kuvauksessa näkyi hyvin yhä lisääntyvä metsiin kohdistuva kotimainen ja globaali odotus, ja lausunnonantajien mukaan kuvauksen perusteella sai käsityksen metsiin kohdistuvista erilaisista käyttöodotuksista. Strategiassa nähtiin tuodun esille hyvin myös muun muassa maaseudun elinvoimaisuus, yrittäjyys ja huoltovarmuus.

Useissa lausunnoissa nostettiin esiin toimintaympäristön muuttunut tilanne Venäjän hyökkäyssodan ja Ukrainan kriisin myötä ja sen mahdolliset pitkäaikaiset vaikutukset muun muassa metsä- ja energiasektorin toiminnalle. Joissain lausunnoissa kaivattiin strategiaan muutosten vaikutusten yhä vahvempaa huomioonottamista ja ennakoitua. Useassa launnossa korostui huoltovarmuuden turvaaminen ja energiaomavaraisuudesta huolehtiminen.

Toimintaympäristön kuvauksessa oli tunnistettu lausunnonantajien mukaan oikeita asioita megatrendeihin, muutostekijöihin, kansainvälisiin ja kansallisiin politiikkoihin, metsäteollisuuteen, Venäjän hyökkäykseen ja Ukrainan sotaan sekä suomalaiseen metsätalouteen liittyen. Osassa launnoista nähtiin, että toimintaympäristön kuvauksessa ilmastonmuutos ja monimuotoisuus tulisi kuitenkin huomioida vahvemmin. Nähtiin, että toimintaympäristön muutosten vaikutukset eivät konkretisoidu riittävästi muun muassa ilmastonmuutoksen ja luontokadon vaatimusten mukaisesti. Lisäksi toimintaympäristön katsauksessa ilmastonmuutoksen vaikutuksia tulisi joidenkin lausunnonantajien mukaan käsitellä vahvemmin hillinnän näkökulmasta. Muutamissa launnoissa esitettiin kestävä hakuutason määrittämistä.

Launnoissa nostettiin esiin myös hiilen kompensointimenetelmät ja nähtiin, että toimintaympäristön muutoksen kuvauksessa voisi tarkemmin luonnehtia metsän hiilinielulle ja -varastoinnille mahdollisesti kehittyviä markkinoita ja niiden vaikutuksia toimintaympäristöön.

Yksittäisissä launnoissa toimintaympäristön ja megatrendien osalta huomioitavaksi toivottiin muun muassa metsien merkitystä matkailussa, luonto- ja metsäsuhteiden isoa murrosta, metsäsuhteiden ymmärtämistä ja niiden nostamista paremmin esiin.

Yhteiskuntaan liittyviä muutostekijöitä koskevissa launnoissa nousivat esiin muun muassa bioenergian ilmasto- ja ympäristövaikutukset, puubiomassan energiakäytön reunaehdot, kiertotalous, korkean jalostusarvon puutuotteet ja metsien sertifiointi. Muutamassa launnossa nostettiin esiin myös vallitseva metsäkeskustelu ja sosiaalisen median vaikutus metsäalaa koskevaan päätöksentekoon. Keskeisenä yhteiskuntaan liittyvänä muutostekijänä tulevaisuudessa nähtiin väestön ikärakenteen muutoksen lisäksi osaavan työvoiman saanti lähes joka alalla.

Launnoissa metsäteollisuuden tuotannon jalostusarvon nostaminen nähtiin keskeisenä ja toivottiin, että se näkyisi myös strategiassa vahvemmin keskeisenä keinona muun muassa puun riittävyden ja arvonlisän kasvattamisen kannalta. Muutamissa launnoissa esille tuli myös metsäteollisuuden sivuvirtojen hyödyntäminen.

Teknologisista muutostekijöistä launnoissa nostettiin esiin muun muassa globaalisti Suomen erinomainen teknologian hyödyntämisen taso ja valmiudet luontotiedon hyödyntämiseen esimerkiksi metsäsuunnittelussa ja hakkuissa sekä se, että datan saatavuudella ja hyödynnettävyydellä laajasti yhteiskunnassa on keskeinen merkitys metsätalouden toimintaympäristön digitalisaatiokehitykselle.

Useissa launnoissa korostettiin eri tavoitteiden yhteensovittamisen tuomista paremmin esille metsästrategiassa. Luonnonvarojen hyödyntämiseen ja monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvien ristiriitojen vuoksi nähtiin tärkeänä, että yhteensovittamista koskeva tutkimus ja toimenpiteiden menetelmäkehitys jatkuvat tulevaisuudessakin.

Metsäalan tulevaisuuden näkyymiin liittyen muutamissa launnoissa, jotka koskivat kansallisia politiikkoja, nostettiin esiin sellaisia vielä esille tuomattomia strategioita, joilla on yhteys Kansalliseen metsästrategiaan. Strategiassa olevaa strategiauniversumikuvaa (kuvio 3) pidettiin havainnollisena, vaikkakin muutamassa launnossa toivottiin, että strategia avaisi vielä enemmän eri strategioiden välisiä suhteita ja priorisoisi keskeisimpiä strategioita. Lausunnonantajista useamman mielestä biotalousstrategian ja metsästrategian kytkös oli esitetty ohuesti. Lukuisissa launnoissa korostui strategiakoherenssin tarve.

Useissa lausunnoissa korostettiin kansainvälisten politiikkojen merkitystä tulevaisuuden metsäalalle. Tekstiin kaivattiin tarkempia viittauksia yleisellä tasolla sopimuksiin ja EU:n politiikkatoimiin kuten esimerkiksi EU:n biodiversiteettistrategiaan tai ennallistamiseen. Muutamissa lausunnoissa nostettiin esiin myös tarve kuvata politiikkatoimet tarkemmin sekä arvioida suoria ja välillisiä vaikutuksia metsäalaan ja yhteiskuntaan.

Lukuisissa lausunnoissa pidettiin tärkeänä kansallisesti yhtenäistä EU-politiikkaan vaikuttamista. Useassa lausunnossa korostettiin myös alueiden osaamisen kuuntelemisen merkitystä, jotta vaikuttava viesti Suomen metsien monipuolisesta alueellisesta ja kansallisesta merkityksestä ja erityispiirteistä saataisiin viedyksi kansallisesti entistä paremmin ja yhtenäisemmin EU-tasolle. Lausunnoissa nousi vahvasti esiin kansallinen edunvalvonta ja hyvin laajasti erittäin tärkeänä lausunnoissa pidettiin, että päätäntävalta metsäpolitiikassa ja metsiä koskevista asioista pysyy kansallisella tasolla myös tulevaisuudessa.

Yksityisen metsänomistajan omaisuuden suojan ja omistusoikeuden turvaaminen nähtiin lukuisissa lausunnoissa tärkeänä. Osassa lausunnoista mainittiin myös metsien omistusrakenteen muuttumisesta ja sen myötä metsänomistajien käyttöintressien muutoksista. Nähtiin myös, että metsänomistukseen liittyviä haasteita on käsitelty strategiassa suppeasti. Yhtenä ongelmana metsänomistukseen liittyen nähtiin pitkäkestoinen ja laajuudeltaan merkittävä kuolinpesäomistus, mihin metsästrategian tulisi tarttua. Yksittäisissä lausunnoissa tulivat esille myös saamelaiskysymykset sekä porotalouden, luonnon virkistyskäytön, luonto- ja erämatkailun sekä riistatalouden merkitys.

3 Tahtotila

3.1 Visio

Kansallinen metsästrategia 2035:n visio on tavoitella kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille. Kansallisen metsästrategian visioon oltiin lähtökohdin hyvin tyytyväisiä ja se nähtiin kannatettavana ja toimivana. Lausunnon antajat pitivät hyvänä, että visiossa on mukana metsistä saatavan hyvinvoinnin lisäksi myös metsien oma hyvinvointi. Muutamassa lausunnossa kuitenkin nähtiin, että visiossa tulisi vielä määritellä ja tarkentaa, mitä metsien omalla hyvinvoinnilla tarkoitetaan.

Vastuullisuus ja kestävyys ovat kantavina teemoina koko metsästrategiassa eli ihminen, talous ja ympäristö otetaan huomioon ja kannetaan vastuuta sosiaalisista, taloudellisista ja ympäristövaikutuksista. Vastuullisuus ja kestävyys strategian kantavina teemoina nähtiin hyvin kannatettavina. Kuitenkin yksittäisissä lausunnoissa nostettiin esiin myös toimenpiteitä, joissa toivottiin muun muassa kestävä talouden lähtökohdan selkeämpää esiintuomista sekä metsien käyttöön liittyvien risteävien paineiden tunnistamista.

Strategian valmistelun lähtökohdaksi valittu hyvinvointitalous nähtiin myös pääsääntöisesti kannatettavana lähtökohdaksi strategialle. Muutamissa lausunnoissa esitettiin täydennysehdotuksia, joissa muun muassa kaivattiin tahtotilan kuvaukseen lisäystä siitä, miten valitut päämäärät ja tavoitteet kytkeytyvät hyvinvointitalouteen.

Joiltakin tahoilta tuli myös muita yksittäisiä muutostoiveita visioon. Useassa lausunnossa Kansallisen metsästrategian vision nähtiin tukevan biotalousstrategiaa. Toisaalta yksittäisessä lausunnossa myös nähtiin, että biotalousstrategian tavoittelema korkeampi arvonlisä tulisi tuoda visioon entistä vahvemmin.

3.2 Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Strategiset päämäärät ja tavoitteet nähtiin pääosin selkeinä, tasapainoisina ja kokonaisuuden muodostavina ja kannatettavina. Päämäärien katsottiin edustavan hyvin eritasoisia metsäalan ulottuvuuksia. Kuitenkin muutamissa lausunnoissa esiintyi myös kommentteja, joissa nähtiin, että päämäärät ja tavoitteet eivät vastaa tarpeeksi toimintaympäristön muutoksia koskeviin haasteisiin. Toisaalta osassa kommentteista koettiin, että strategiset päämäärät ja tavoitteet vastaavat toimintaympäristön kuvausta ja visiota, mutta niissä ei ole riittävästi huomioitu

megatrendien ja kehityskulkujen vaikutuksia. Yksittäisissä lausunnoissa koettiin tavoitteiden olevan kompromissi eri intressien välillä ja mahdollistavan ylätasoisina monenlaisia tulkintoja.

Muutamissa kommentteissa nostettiin esiin strategian vaikutusten arviointi ja tavoitteiden yhteensovittaminen. Joissain kommentteissa nähtiin, että tavoitteiden saavuttamisen keskinäisiin ristiriitaisuuksiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja että strategian vaikutusten arviointia tulisi täydentää asetettujen tavoitteiden ja hankesalkkuun sisältyvien toimenpiteiden keskinäisten vaikutusten ja mahdollisten ristiriitaisuuksien arvioinnilla. Eri tavoitteiden yhteensovittaminen muun muassa ohjauskeinojen ja toimenpiteiden suunnittelun kautta nähtiin tärkeänä. Muutamissa lausunnoissa korostettiin myös päämäärien yhdenmukaistamista niin kansallisen kuin EU-tason ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteiden kanssa. Lisäksi tuotiin esille muun muassa metsästrategian kytkökset biodiversiteettistrategian ja biotalousstrategian kanssa. Yksittäisissä lausunnoissa nähtiin, että metsästrategian tulisi linjata muihin strategioihin linkittyviä tavoitteita ristiriitojen välttämiseksi ja tuoda täydentäviä ja tukevia toimenpiteitä muihin strategioihin.

Yhteensovittaminen strategian teemana koettiin tärkeäksi. Yksittäisissä kommentteissa esitettiin, että asetetuilla tavoitteilla ei pystyttäisi varmistamaan metsien käytön yhteensovittamista niin, että metsien talouskäyttö asetuisi metsäluonnon kantokyvyn rajoihin ja edistäisi ilmastonmuutoksen hillintää sekä siihen sopeutumista. Ilmasto ja monimuotoisuus nousivat esiin useissa lausunnoissa. Lausunnoissa nähtiin, että muun muassa ilmastoa, hiilinieluja ja -varastoja tulisi strategiassa ja sen päämäärissä ja tavoitteissa käsitellä tarkemmin ja ilmastonmuutoksen hillintää sekä monimuotoisuusasiat tulisi nostaa strategian keskiöön.

Lausunnoissa korostettiin Venäjän hyökkäyssodan ja Ukrainan kriisin aiheuttamaa muuttunutta geo- ja talouspoliittista tilannetta, jonka seurauksena muun muassa omavaraisuus ja huoltovarmuus nousevat keskiöön. Nähtiin, että strategian päämäärissä ja tavoitteissa tilanne tulisi ottaa huomioon muun muassa kasvattamalla metsistä saatavaa tulovirtaa kansantalouteen.

Strategian päämäärien nähtiin useassa lausunnossa tuovan hyvin esille metsien merkitystä ihmisille ja yhteiskunnalle, kuitenkin muutamissa lausunnoissa nähtiin, että strategian päämäärien ja tavoitteiden tulisi huomioida paremmin muun muassa metsien merkitys Suomen kansallisomaisuutena. Samoin päämääräkohdassa, kuten toimintaympäristöä koskevassa kohdassakin, korostettiin kansallista edunvalvontaa EU:ssa, jotta päätäntävalta metsäpolitiikassa ja metsiä koskevissa asioissa pysyy jäsenvaltioilla. EU- ja kansainvälinen vaikuttaminen metsiä koskevissa asioissa nähtiin tärkeänä. Muutamissa lausunnoissa strategian tavoitteissa nostettiin huomioitaviksi yksityisen metsänomistajan omaisuuden suojan turvaaminen ja oikeus omaisuuden hyödyntämiseen omien tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi suomalaisen metsänomistuksen rakenne nähtiin huomioitavana asiana muun muassa tavoitteiden yhteensovittamisessa ja metsien käyttöön kohdistuvien yhteiskunnallisten ohjaustoimenpiteiden suunnittelussa.

Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla

Päämäärää "Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla" pidettiin tärkeänä ja kannatettavana. Useassa lausunnossa nostettiin esiin, että päämäärässä tulisi vahvistaa suomalaisen metsäalan kannattavuutta ja toimintamahdollisuuksia kotimaassa sekä metsäluonnonvaroista saatavan hyödyn jäämistä Suomeen. Useassa lausunnossa korostettiin metsäalan menestymisen edellytyksenä sitä, että toimintaympäristö luo kilpailukyvyllä edellytykset. Yksittäisissä lausunnoissa korotettiin tavoiteltavana asiana, että Suomen metsäala toimisi kansainvälisenä edelläkävijänä kestävässä metsätaloudessa. Osassa lausunnoista olennaisena nähtiin kilpailukykyisen ja ennakoitavan toimintaympäristön luomista sekä myös investointiympäristön kannustavuutta ja eri hallinnonalojen yhteistyön vahvistamista. Useissa lausunnoissa päämäärän saavuttamiseksi metsien saavutettavuutta ja toimivaa infraa pidettiin tärkeinä. Metsäalan kilpailukykyistä huolehdittaessa muun muassa tiehankkeet, alempiasteinen tieverkko, terminaaliratkaisut ja muu logistiikan kehittäminen nähtiin tärkeinä.

Osassa lausunnoista nostettiin päämäärään liittyen huoltovarmuuden ja energiaomavaraisuuden lisäksi erityisesti raaka-ainehuollon ja toimivien puumarkkinoiden merkitys, joka on korostunut entisestään Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaan. Osassa lausunnoista korostettiin, että pelkän raaka-aineiden saatavuuden sijaan myös toimivien markkinoiden tulisi turvata raaka-aineiden resurssiviisas ja kestävä käyttö. Yksittäisessä lausunnossa nähtiin, että kestävästi hyödynnettävissä olevan raaka-aineen ollessa rajallisesti hyödynnettävissä ei kansallisessa metsästrategiassa voida varmistaa raaka-aineiden saatavuutta globaalin kysynnän kasvaessa. Yksittäisissä lausunnoissa nostettiin myös esiin, että päämäärän tavoitteissa tulisi avata enemmän muun muassa mitä toimivilla markkinoilla tarkoitetaan, kenen kannalta markkinoiden toimivuutta tarkastellaan ja missä laajuudessa. Nostettiin myös esiin, että päämäärien sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden välille tulee luoda toimiva yhteys, jotta tavoitteet eivät menetä merkitystään. Nähtiin, että tarvittava yhteys puuttuu muun muassa raaka-aineiden saatavuuden turvaamisen osalta.

Metsien liiketoiminnan kasvattamisen tavoitteessa yksittäisessä lausunnossa toivottiin näkyvän liiketoiminnan kasvattamisen reunaehdot, jotka osoittaisivat metsäalan aidosti pyrkivän kestävyteen ja vastuullisuuteen. Metsiin pohjautuvan liiketoiminnan monipuolistaminen nähtiin lausunnoissa kannatettavana, jotta sen kautta voidaan luoda muun muassa maanomistajille mahdollisuuksia tuottaa taloudellista hyvinvointia tuottamalla vaihtoehtoisia tuotanto- tai muita ekosysteemipalveluita.

Useassa lausunnossa nostettiin esiin vapaaehtoisten kotimaisten hiilimarkkinoiden kehityksen tärkeys. Metsien monimuotoisuuden sekä hiilinielujen ja -varastojen vahvistaminen nähtiin päämäärässä tärkeänä huomioitavana asiana. Useassa lausunnossa nousi esiin metsäteollisuuden tuotannon ja puupohjaisten tuotteiden jalostusarvon nostamisen tärkeys. Lausunnoissa nousi esiin myös TKI-toiminnan merkittävyys.

EU-vaikuttamiseen liittyen muutamissa lausunnoissa nostettiin esiin politiikkajohdonmukaisuus. Lausunnoissa nähtiin, että EU-vaikuttamisen tulisi olla linjassa Suomen muiden tavoitteiden kanssa, mukaan lukien ilmastopoliittikan tavoitteet. Lisäksi toivottiin, että strategiassa ei luotaisi vastakkainasettelua EU-maiden yhteisten intressien ja kansallisten taloudellisten intressien välille.

Yksittäisissä lausunnoissa vastuullisuutta toivottiin korostettavan yhä enemmän päämäärän tavoitteissa. Painotuksissa toivottiin taloudellisen vastuullisuuden lisäksi näkyvämmiin esiin myös sosiaalista, kulttuurista ja ekologista vastuullisuutta.

Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä

Päämäärän tavoitteessa ”Metsien käyttö on tavoitteellista ja se perustuu tietoon sekä metsänomistajien aktiivisiin päätöksiin” tärkeänä ja laajasti kannatettavana nähtiin metsien käytön perustumisen tietoon. Yksittäisissä lausunnoissa nähtiin, että tavoite tulisi muotoilla siten, että tiedon sijasta sen tulisi nimenomaan perustua tutkittuun tietoon.

Päämäärän tavoite ”Aktiivinen ja monipuolistuva metsänhoito lisää metsien kasvua ja tukee ilmastonmuutoksen hillintää” sai päämäärän tavoitteista eniten kommentteja. Ilmastonmuutoksen hillinnän sisältyminen tavoitteeseen nähtiin tärkeänä. Kuitenkin osassa lausunnoista nostettiin esiin myös toive kattavampien tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittämiseen. Yksittäisissä lausunnoissa esitettiin myös metsien käytön ja monipuolistuvan metsänhoidon määrittämisen tarkempaa avaamista ja nostettiin tärkeänä huomiona myös metsien hyvinvoinnin ja terveyden merkitys monipuolisen metsänkäytön ehtona. Yksittäisissä lausunnoissa nostettiin esiin, että päämäärässä tulisi huomioida ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutuminen, hiilivarastojen lisääminen, elinympäristöjen köyhtymisen pysäyttäminen ja metsäkadon pysäyttäminen.

Muutamassa lausunnossa strategian ja päämäärän heikkoutena nähtiin, että metsien käytön kestävyysrajoja ei tarkastella. Ilmastonmuutoksen hillinnän keinona osassa lausunnoista nähtiin tarpeelliseksi kestävien hakkutasojen tarkastelu. Yksittäisissä lausunnoissa nostettiin myös esille tarve määritellä paremmin strategiassa, miten

yhteensovittamista muun muassa metsien monipuolisen ja aktiivisen käytön sekä erilaisten käyttömuotojen, kuten luonnonsuojelun tai matkailun välillä aiotaan toteuttaa. Yksittäisissä lausunnoissa monipuolistuvan metsänhoidon nähtiin olevan ristiriidassa muun muassa hiilensidontaa, metsien kasvua ja ilmastomuutoksen hillintää ajatellen.

Lisäksi yksittäisissä lausunnoissa nostettiin esiin muun muassa Suomen hiilineutraaliustavoite, maakäyttöä koskevat EU-velvoitteet sekä LULUCF-asetus ja muut metsien käyttöön vaikuttavat EU-lainsäädännöt ja niiden tarkentaminen strategiassa.

Metsänomistajille ja toimijoille suunnattujen palveluiden sekä kannusteiden lisääminen nähtiin kannatettavana niiden tukiessa aktiivista, kestävä ja monipuolista metsien käyttöä. Tärkeänä nähtiin myös maakunnallisten erityispiirteiden huomioiminen. Muutamassa lausunnossa korostettiin metsänomistajien tavoitteiden, päätöksentekooikeuden ja omistusoikeuden kunnioittamista. Lisäksi tässäkin osiossa korostettiin kansallista edunvalvontaa ja Suomen kansallista päätäntävaltaa metsiä koskevissa asioissa sekä myös investointiympäristön houkuttelevuutta. Yksittäisissä lausunnoissa nostettiin esiin myös kannusteiden ja palveluiden ohjaaminen kohti suojelua ja ennallistamista.

Yksittäisissä lausunnoissa nousi esiin myös tarve metsänomistajien ansaintamahdollisuuksien tarkemmalle tarkastelulle ja niiden muodostumiselle erityisesti liittyen tavoitteeseen ”Metsien tarjoamat ekosysteemipalvelut lisäävät ihmisten hyvinvointia ja luovat uusia ansaintamahdollisuuksia”.

Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä

Päämäärä nähtiin tärkeänä ja lausunnoissa korostui erityisesti luonnon monimuotoisuus ja hiilinielut. Päämäärän ja tavoitteiden arviointia vaikeuttavana tekijänä nähtiin muutamassa lausunnossa, että tavoitteet edellyttäisivät toimenpiteiden ja mittareiden ja tavoitetasojen määrittelyn.

Päämäärän tavoitetta ”Käännetään talouskäytössä olevien metsien monimuotoisuuskehitys elpymisuralle” pidettiin laajasti tärkeänä ja kannatettavana. Osassa lausuntoja esitettiin yksittäisiä täsmennys- ja sanamuutoksia. Yksittäisissä lausunnoissa esitettiin, että tavoitteessa tulisi huomioida paremmin muun muassa biodiversiteettistrategia ja korostettiin riittävän tuen varaamista yksityisille metsänomistajille talousmetsien monimuotoisuuden lisäämiseen. Yksittäisissä kommentteissa kaivattiin muun muassa kasvavien hakkuutasojen sekä metsien monimuotoisuuden köyhtymisen ja hiilinielujen vähenemisen yhteyden parempaa tunnistamista sekä keinoja hiilinielujen säilymiseen. Lisäksi yksittäisissä kommentteissa nostettiin esiin tarve lisätä toimenpiteisiin muun muassa jatkuvan kasvatuksen edistäminen, hakkuutapojen monipuolistaminen, elävän ja kuolleen puuston rakenteen monipuolistaminen sekä metsien lisäsuojelu ja suojelualojen kasvattaminen. Yksittäisissä lausunnoissa kaivattiin konkreettisia keinoja monimuotoisuuden edistämiseksi.

Yksittäisessä lausunnossa liittyen tavoitteeseen ”Vahvistetaan metsien ilmastokestävyyttä ja hallitaan tuhoriskejä” nähtiin tavoitteesta puuttuvan muun muassa metsäluonnon tilan parantaminen. Tavoitteeseen ”Hallitaan metsätalouden aiheuttamia ympäristöriskejä” toivottiin yksittäisissä kommentteissa lisättävän maininta vesistö- päästöistä. Lisäksi yksittäisissä kommentteissa toivottiin muun muassa tarkennusta ja konkretisointia ja ehdotettiin tukeutumista EU:n ja kansallisen luonnonsuojelun tavoitteisiin sekä tarkkojen tavoitevuosien asettamiseen metsien monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi.

Vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla

Tiedolla johtamisen ja osaamisen vahvistamisen päämäärään oltiin erittäin tyytyväisiä ja se sai eniten kannattavia kommentteja. Lausunnoissa nähtiin tärkeänä, että erityisesti nuoret on tunnistettu ja huomioitu strategiassa.

Useassa lausunnossa metsäalan osaamiseen liittyen korostettiin tärkeänä muun muassa metsäalan koulutuksen laadukkuutta, riittäviä resursseja, työelämän ja oppilaitosten yhteistyön tukemista sekä koulutuksen saavutettavuutta. Lisäksi lausunnoissa nostettiin erityisesti huomioitavaksi metsäalan koulutusmahdollisuuksien säilyminen

ja vahvistaminen maakunnissa ja kattavien alueellisten koulutusmahdollisuuksien olemassaolo. Muutamissa lausunnoissa korostettiin erityisesti elinikäisen oppimisen mahdollistamista eri koulutustasoilla ja koulutusjärjestelmän joustavuutta, jotta myös aikuiset ja alanvaihtajat voivat kehittää osaamistaan työelämän kysynnän ja vaatimusten mukaisesti.

Yksittäisissä lausunnoissa opettajien osaaminen ja mahdollisuudet kehittyä nostettiin metsäalan koulutuksen laadun ja ajantasaisuuden kannalta tärkeäksi. Lausunnoissa tärkeänä nähtiin, että metsäalan vetovoimatyöhön ja koulutuksen houkuttelevuuteen tulnaisiin panostamaan. Yksittäisissä lausunnoissa nostettiin huomioitavaksi myös metsäalan työn pitovoima. Metsäalan koulutuksen edistämiseksi yksittäisessä kommentissa nostettiin esiin, että perinteisen metsäalan koulutuksen lisäksi tulisi tuoda esiin myös metsien uudempiin elinkeinoihin liittyvän koulutuksen ja osaamisen edistäminen luontoalalla.

Yksittäisissä lausunnoissa nähtiin tärkeänä, että muun muassa metsäalan koulutuksen laatua, valmistuvien määrää, työllistymistä ja mahdollisuuksien mukaan alalla pysymistä seurataan ja tutkitaan. Päämäärään kuuluvana tavoitteena metsiin liittyvän viestinnän ja vuorovaikutuksen lisäämistä erityisesti nuorten keskuudessa pidettiin hyvänä. Kuitenkin yksittäisissä lausunnoissa nostettiin myös esiin, että nuorten lisäksi tärkeä kohderyhmä on erilaiset metsänomistajat, joiden tietotarpeita tulisi kartoittaa ja myös heille kohdentaa viestintää.

Yksittäisissä lausunnoissa korostettiin metsäkulttuurista näkökulmaa ja sen merkitystä metsästrategiassa ja nostettiin esiin muun muassa kulttuuriympäristöä ja kulttuuriperintöä koskeva tieto. Yksittäisissä lausunnoissa huomiona nostettiin myös erilaisten metsäsuhteiden tunnistaminen ja ymmärtäminen sekä menneisyystietoisuuden merkitys osana tulevaisuustaitojen kehittämistä metsäalan osaamiseen, viestintään ja vuorovaikutukseen liittyen.

4 Toimeenpano

4.1 Hankesalkku

Metsästrategian toimeenpanoa varten on laadittu hankesalkku, jossa kuvataan keskeisimmät toimenpiteet päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankesalkku muodostuu kolmesta kärkihankkeesta. Metsien kasvu -kärkihanke toteuttaa erityisesti metsien aktiivisen, kestävä ja monipuolisen käytön päämäärää sekä osaltaan myös metsien elinvoimaisuuden ja sopeutumiskyvyn tavoitteita. Elonkirjoa talousmetsissä -kärkihanke puolestaan kohdistuu päämäärään, jolla vahvistetaan metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä. Metsäalan uudistuminen -kärkihanke toteuttaa erityisesti tiedolla johtamisen ja osaamisen päämäärää ja luo kilpailukykyistä toimintaympäristöä uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla.

Pääosassa lausuntoja arvioitiin strategialuonnoksen kärkihankkeiden toteuttavan metsästrategian tavoitteita hyvin sekä muodostavat kattavan kokonaisuuden strategian vision, päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös monet kärkihankkeisiin esitetyt toimenpiteet kuvauksineen ja vaikutusarvioineen arvioitiin perustelluiksi. Valitut teemat antavat mahdollisuuden laajaan ja kokonaisvaltaiseen kestävyden edistämiseen. Kärkihankkeiden suhteellista ja keskinäistä tärkeyttä painotettiin lausunnoissa hieman eri tavoin. Osassa lausunnoista korostettiin metsien kasvun -kärkihanketta ja osassa toivottiin luonnon monimuotoisuuden toimenpiteiden vahvistamista esimerkiksi lisäämällä monimuotoisuus hankesalkkuihin läpileikkaavana teemana muiden tavoitteiden rinnalle. Lisäksi esitettiin, että hankkeiden sisällöissä tulee huomioida alueellinen kattavuus ja alueelliset erot.

Metsien kasvu -kärkihankkeeseen liittyen useammassa lausunnossa tuotiin esiin tarve sisällyttää strategiaan puuraaka-aineesta tuotettujen tuotteiden jalostusasteen nostaminen. Perusteluna mainittiin esimerkiksi teollisuuden puunkäytön lisääntyminen, joka haastaa samaan aikaan hiilinielun ylläpitämistä ja kasvattamista sekä luonnon monimuotoisuustavoitteiden saavuttamista. Hankesalkkuun toivottiin vahvemmin metsäelinkeinoja tukevia toimenpiteitä, joilla kasvatetaan metsien käyttöä, metsäperustaisten tuotteiden jalostamista mahdollisimman pitkälle Suomessa sekä tuotteiden jalostusarvoa. Hankesalkusta ja kärkihankkeista todettiin puuttuvan metsien ja

puumassan tuottaman arvonlisän kasvattamiseen tähtäävät tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa aktivoivat hankkeet.

Useammassa lausunnossa tuotiin myös esille metsien käytön yhteensovittaminen. Strategiatyössä tulisi varmistaa, etteivät eri päämäärät ja kärkihankkeiden tavoitteet ole ristiriidassa keskenään. Perusteluna mainittiin esimerkiksi joidenkin metsien kasvun lisäämiseen keskittyvien toimien voivan aiheuttaa ongelmia luonnon monimuotoisuudelle. Metsien käytön erilaisten tavoitteiden yhteensovittamisen entistä suurempi tärkeys tuotiin myös useassa lausunnossa esille. Perusteluissa arvioitiin kysynnän ja hakkuiden määrän pysyvän korkealla Venäjän aloittaman hyökkäyssodan aiheuttaman tuontipuun vähenemisen, metsäteollisuuden investointien sekä kasvaneen kotimaisen energian tarpeen yhteisvaikutuksesta.

Lisäksi useammassa lausunnoissa korostettiin yhtenäisen edunvalvonnan ja vaikuttamisen merkitystä ja niihin liittyviä toimenpiteitä EU- ja kansainvälisessä metsäpolitiikassa. Tärkeänä näkökulmana tuotiin esille myös se, että Suomella olisi selkeä ja yhteinen metsien käyttöä edistävä poliittinen linja. Kärkihankkeiden tavoitetaso ehdotettiin asetettavaksi niin, että niillä saavutetaan metsien osalta kansainvälisiin ja kansallisiin sitoumuksiin perustuvat hiilinielu- ja monimuotoisuustavoitteet. Lausunnoissa tuotiin esille myös strategian toimeenpanon onnistumisen olevan usean ministeriön vastuulla, joten kaikkien ministeriöiden sitoutumista ja panostuksia tarvitaan. Lausunnoissa pidettiin myös tärkeänä kytkeä metsästrategian toimenpiteet paremmin biotalousstrategiaan.

Lausunnoissa ehdotettiin, että kärkihankkeissa huomioitaisiin läpileikkaavasti kestävän arvon luominen ja globaalien metsäkädenjäljen kasvattaminen suomalaisilla ratkaisulla ja osaamisella. Lisäksi esitettiin vahvempaa toimenpiteiden konkretisointia strategiassa määrittelemällä, kenelle tehtävät kuuluvat, millä resursseilla toteutus tehdään ja miten onnistumista mitataan. Lisäksi tuotiin esille hankesalkun toteutumisen selkeää seurantaa ja mitausta, jota varten tarvitaan nykytilanteen, panosten, toiminnan ja tulosten mittaamista.

Useammassa lausunnossa tuotiin myös esille luonnontuotteiden osuuden vahvistaminen hankesalkussa, koska Suomessa luonnon tarjoamat mahdollisuudet kerätä metsistä luomusertifioituja raaka-aineita jalostettavaksi erilaisiksi lopputuotteiksi ovat erinomaiset. Perusteluinä olivat myös luomutuotteiden kysynnän kasvu sekä raaka-aineiden keruun ansaintamahdollisuudet metsätaloudelle ja jalostavalle teollisuudelle.

Useammassa lausunnossa pidettiin hyvänä myös virkistyskäytön ottamista huomioon strategiassa. Lausunnoissa esitettiin virkistyskäytön vahvempaa näkymistä strategiassa tunnistamalla selkeämmin, miten metsissä tapahtuvaa ulkoilua tulisi edistää ja mitä toimenpiteitä se vaatisi metsäsektorilla. Lisäksi ehdotettiin virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämisen pohjaksi käyttömuodoista saatavien taloudellisten hyötyjen ja arvon määrittämistä sekä vertailua muihin maankäyttömuotoihin. Myös talousmetsien monikäytön kysyntätiedon kattavuutta ja laadua ehdotettiin parannettavaksi kestävän metsänhoidon suunnittelua varten. Lisäksi tuotiin esille tarve kytkeä Suomen matkailustrategia ja Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia paremmin metsästrategiaan.

4.2 Kärkihankkeet

Metsien kasvu

Metsien kasvu -kärkihankkeessa tavoitellaan metsien hiilensidonnan ja puuntuotoksen lisäämistä kannattavasti, kestävästi ja vastuullisesti. Hiilinielun ylläpitäminen ja kasvattaminen sekä nielu- ja päästötavoitteisiin pyrkiminen kuuluu tähän kärkihankkeeseen. Toimenpiteillä kehitetään myös riskienhallintaa ja parannetaan metsien saavutettavuutta. Kokonaisuuden yhtenä tavoitteena on luoda pohjaa metsäsektorin kilpailukyvyyn turvaamiselle ja kasvulle sekä puumarkkinoiden toimivuudelle.

Lausunnoissa pidettiin metsien kasvun -kärkihankkeen sisältöä hyvänä, tarpeellisina ja jopa välttämättömänä paitsi raaka-aineen saatavuuden turvaamisen myös ilmastotavoitteiden saavuttamisen sekä metsätuhojen hallinnan näkökulmasta. Useissa lausunnoissa tehtiin hankesalkun sisältöihin muutosehdotuksia.

Muutamassa lausunnossa nostettiin esille tieverkon laatukysymykset. Esimerkiksi alempiasteisen tieverkoston, yksityisteiden kunnan sekä talvikunnossapidon kehittämiseen ehdotettiin toimia metsien kasvun ja monipuolisen käytön turvaamiseksi. Tieverkoston puutteellinen kunto nähtiin yhtenä syynä esimerkiksi metsien hoitorästeihin. Myös puunkorjuuketjujen teknologiankehittämiseen kiinnitettiin huomiota.

Joissakin lausunnoissa arvioitiin metsien kasvua korostavien toimenpiteiden painoarvon olevan jossain määrin ylikorostunut ja tarkastelevan metsätaloutta liian kapeasta näkökulmasta. Tähän liittyen kaivattiin toimenpiteitä metsäalan kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämisen sekä investointiedellytyksien ja toimintaympäristön kannustavuuden parantamiseen. Samoin joissakin lausunnoissa arvioitiin kärkihanketta liian suppeaksi osittain myös ilmastomuutoksen hillinnän näkökulmasta. Lisäksi muutamissa lausunnoissa pidettiin tärkeänä kannan ottamista myös hakkuumääriin ja -tasoon, koska ne vaikuttavat metsien hiilensidonnan sekä kestävän ja vastuullisen puuntuotannon tavoitteiden toteutumiseen.

Useammassa lausunnossa pidettiin nuorten metsien hoitoa laadukkaasti ja ajallaan tärkeänä. Lisäksi korostettiin oikea-aikaisia ja laadukkaasti toteutettuja uudistamis- ja hoitotoimia metsien kehityksen alkuvaiheessa. Lisäksi kommentoitiin todettiin, että teollisuuden tarpeiden ja ilmastokestävyyden kannalta järkevintä on varmistaa kaikkien hakuiden oikea-aikaisuus ja laatu. Ilmastotavoitteiden turvaamiseksi strategian toimenpiteeksi ehdotettiin metsien kiertoajan lisäämisen mahdollisuuksien selvittäminen yhtenä metsän tilavuuskasvua ja hiilinielua lisäävänä toimenpiteenä.

Joissakin lausunnoissa esitettiin kritiikkiä metsänkasvun parantamisen keinoihin. Esimerkiksi lannoituksen kestävyttä kyseenalaistettiin ilmastokeinona. Useammassa lausunnossa tuotiin esille myös jatkuvan kasvatuksen edistämisen tavoittelemisen yhtenä metsänkäsittelyn monipuolistamisen keinona.

Joissakin lausunnoissa kaivattiin toimenpiteen ”Lisätään metsien pinta-alaa” tarkempaa erittelyä siihen, missä ja miten metsien pinta-alaa kasvatetaan. Lausunnoissa myös tuotiin esille, ettei metsäpinta-alan lisäämiseksi ehdotettava vaikuttaminen alueidenkäyttötavoitteisiin ja kaavoitukseen välttämättä toimi. Lisäksi parissa lausunnoissa ehdotettiin lisäyksenä metsäkiinteistöjen pirstoutuneisuuden ehkäiseminen ja tilakoon kasvattaminen.

Elonkirjoa talousmetsissä

Elonkirjoa talousmetsissä -kärkihankkeessa kehitetään luontoarvoihin pohjautuvia kustannustehokkaita keinoja metsien monimuotoisuuskehityksen kääntämiseksi elpymisuralle. Hankkeessa vahvistetaan menetelmien osamista ja käytäntöön vientiä. Kärkihankkeen toimenpiteillä kehitetään vesiensuojelumenetelmiä ja vahvistetaan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman mukaisesti metsien ilmastokestävyyttä sekä sopeutumiskykyä. Metsätalouden, muiden käyttömuotojen ja monimuotoisuuden yhteensovittamiseen haetaan luontoarvoihin pohjautuvia kustannustehokkaita menetelmiä, jotka tukevat metsänomistajien tavoitteita. Tutkimuksella lisätään tietoa metsien käsittelytavoista ja niiden monimuotoisuusvaikutuksista. Toimet lisäävät talousmetsien luonnonhoidon vaikuttavuutta pitkällä tähtäimellä.

Elonkirjoa talousmetsissä -kärkihankkeeseen sisältyvät luonnon monimuotoisuutta ja metsien ilmastokestävyyttä sekä metsätalouden, muiden käyttömuotojen ja monimuotoisuuden yhteensovittamista vahvistavat toimenpiteitä arvioitiin yleisesti tärkeiksi ja oikeansuuntaisiksi. Näihin toimenpide-ehdotuksiin tuli täydennysehdotuksia sekä joitakin uusia hanke-ehdotuksia.

Joissakin lausunnoissa arvioitiin ehdotettujen elonkirjoa edistävien toimenpiteiden olevan yleisluontoisia, eikä siten vielä riittäviä. METSO- ja Helmi-ohjelmat arvioitiin tärkeiksi metsäluonnon monimuotoisuuden suojelussa, mutta niiden vaikuttavuus ei joidenkin lausujien mukaan riitä tavoitteiden saavuttamiseen. Lausunnoissa ehdotettiin nykyisen monimuotoisuutta koskevan tutkimustiedon parempaa ja rohkeampaa jalkauttamista toimenpiteisiin sekä vientiä myös lainsäädäntöön. Lisäksi hankkeiden toimenpiteisiin toivottiin konkreettisia indikaattoreita, joilla tavoitteiden toteutumista ja vaikuttavuutta voidaan mitata.

Useammassa lausunnossa tuotiin esille, ettei luonnon monimuotoisuuden edistäminen markkinalähtöisesti ei riitä monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseen ja että ekologinen kompensaaation tulisi olla toimintamallina viimeinen vaihtoehto. Sen sijaan metsänomistajille maksettavat korvaukset arvokkaiden kohteiden säilyttämisestä arvioitiin toimiviksi, mutta edellyttävän merkittävää resurssien lisäystä. Lausunnoissa tuotiin myös esille talousmetsien maisematason suunnittelun monimuotoisuuden parantamiseksi olevan mahdollista myös yksityismetsissä.

Useammassa lausunnoissa ehdotettiin kiertoaikojen pidentämisen ja metsien jatkuvan kasvatuksen nostamista strategiaan suositeltavina metsänkäsittelytapoina. Jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisäämistä kaivattiin hiilitaseen hallintaan myös suometsissä, mikä samalla vähentäisi kunnostusojitusten tarvetta ja ravinnepäästöjä vesistöihin. Jatkuvan kasvatuksen lisäämistä ehdotettiin myös tukkipuun määrän kasvattamiseen. Luonnonhoidon toimenpiteissä tulisi lisätä panostuksia suojavyöhykkeisiin, suometsien käsittelyyn ja hyönteistuhojen torjuntaan. Lisäksi metsätalouden vesiensuojelumenetelmien kuvaukseen ehdotettiin lisättäväksi luonnontilassa olevien purojen ja kosteikkojen säilyttäminen ja niiden hyvän ekologisen tilan tukeminen.

Lausunnoissa tuotiin esille tarve virkistyskäytön kehittämisestä myös suojeltujen alueiden ulkopuolelle yhteistyössä maanomistajien kanssa. Joissain lausunnoissa korostettiin virkistyskäytön terveys- ja hyvinvointivaikutusten yhteyttä kansanterveyteen. Useassa lausunnossa todettiin markkinaehtoisten toimintamallien kehittämisen olevan ympäristöhyötyjen turvaamiseksi tarpeellinen ja perusteltu toimi. Lausunnoissa tuotiin kuitenkin esille myös se, etteivät markkinoihin perustuvat toimintamallit pysty tuottamaan kaikkien ympäristöhyötyjen toivottua määrää. Sen vuoksi kärkihankkeen alla olisi tunnistettava myös hallinnolliset ohjaukset riittävän tarjonnan turvaamiseksi.

Lausunnoissa todettiin myös, että talousmetsissä on merkittävä määrä lajisääteisesti suojeltujen ja uhanalaisten lajien esiintymiä, jotka tulee metsänkäytössä huomioida, ja jota varten tarvitaan myös riittävä tietopohja. Vaatelioiden lajien edellyttämää suojeltua metsäalaa ehdotettiin merkittävästi lisättäväksi, etenkin eteläisessä Suomessa. Myös metsien ja soiden ennallistamisen sekä vapaaehtoista suojelun kehittämistä ehdotettiin strategian toimenpiteeksi. Annetussa lausunnossa todettiin, että hankekokonaisuuden tavoitteineen tulisi olla linjassa kansallisessa biodiversiteettistrategiassa asetettavien toimenpiteiden ja tavoitteiden kanssa.

Metsäalan uudistuminen

Metsäalan uudistuminen -kärkihankke keskittyy tiedolla johtamiseen ja ennakkointiin. Paikkatiedon, osaamisen ja koulutuksen kehittäminen ovat sen keskeisiä toimenpiteitä. Uudistumiselle luovat pohjaa pitkäjänteinen metsäntutkimus ja innovoiva kehitystyö. Kansainvälinen vuorovaikutus korostuu kärkihankkeessa. Erityisen tärkeää on proaktiivinen vaikuttaminen EU- ja kansainvälisessä metsäpolitiikassa. Viestinnän keskeisimpiä kohderyhmiä ovat metsänomistajat ja nuoret.

Esitetyt kärkihankkeen teemat arvioitiin onnistuneeksi ja hyväksi kokonaisuudeksi. Erityisesti kiitettiin tiedolla johtamisen ja ennakkoinnin huomioimista strategian kärkihankkeessa. Tähänkin kärkihankkeeseen tehtiin muutos- ja täydennysehdotuksia.

Paikkatiedon laadun kehittäminen ja parempi hyödyntäminen nostettiin esille monissa lausunnoissa. Esille tuotiin esimerkiksi avoimen metsätiedon hyödyntämisen tärkeys metsätalouden ja metsäbiotalouden uudistumisessa ja monipuolistumisessa. Metsätietoihin toivottiin kattavammin tietoa myös ei-puuaineisista raaka-aineista ja laajasti ekosysteemipalveluiden tuottamasta tulosta ja hyödystä. Tämän nähtiin tukevan maanomistajien aitoa valinnanvapautta sekä edistävän metsien monikäyttöä ja metsäalan yritystoiminnan monipuolistumista.

Koulutus ja osaamisen kehittäminen nähtiin yleisesti kannatettavana, ja teemaan esitettiin useita tarkennusehdotuksia. Metsänomistajille ja metsäammattilaisille esitettiin tarjottavan entistä enemmän laajapohjaista perus- ja täydennyskoulutusta ilmasto- ja luontokestävästä metsänhoidosta. Useammassa lausunnossa arvioitiin metsä-

neuvonnan ja viestinnän kehittämisen olevan yksi avaintoimenpide metsäalan uudistumisessa. Lausunnoissa tuotiin esille, että metsäalan uudistuminen edellyttää myös metsienkäytön palveluita tarjoavien tahojen uudistumista.

Viestinnän kärkiteemoihin esitettiin lausunnoissa erilaisia painotuksia. Nuorisoviestinnän tehostaminen nähtiin monissa lausunnoissa tärkeänä. Panostuksia ehdotettiin lisättäväksi vuorovaikutteiseen koululais- ja nuorisoviestintään sekä koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Viestintää ja osallistamista ehdotettiin tehtävän alueellisesti kattavasti sekä eri ryhmille mukaan lukien myös esimerkiksi saamelaiset ja maahanmuuttajat. Yhtenä painotuksena lausunnoissa oli kehittää neuvontaa ja viestintää erityisesti metsien monimuotoisuuteen, luontokatoon ja metsien merkitykseen hiilinieluinä. Lähiluonnon merkitystä korostettiin.

EU-tasolla ja kansainvälisessä metsäpolitiikassa vaikuttaminen nähtiin laajasti tarpeelliseksi, ja sen resursseja ehdotettiin useammassa lausunnossa lisättäväksi. Toimenpiteiltä toivottiin laajaa kattavuutta tietopohjan ja osaamisen kehittämiseen. Lisäksi resursseja ehdotettiin lisättäväksi erityisesti metsäalan kansainvälisten koulutusohjelmien tarpeisiin. Kansainvälisiä osaajien saamiseksi Suomeen ehdotettiin erilaisia vaihto- ja rekrytointiohjelmia.

Muutamassa lausunnossa tuotiin esille luonnontuotealan kehittäminen. Alan kehittämisen keskeisinä tavoitteina pidettiin raaka-aineiden markkinoiden toimivuuden parantamista, jalostustoiminnan kasvua ja arvonalistamista sekä toiminta- ja innovaatioympäristöjen kehittämistä. Metsä- ja luontopalveluyritystoiminnalla arvioitiin olevan merkittävä potentiaali metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamisessa.

Useammassa lausunnossa esitettiin tutkimuspohjaisen tiedon lisäämistä metsänhoidon käytänteissä. Lausunnoissa painotettiin myös tutkimuksen ja sen tulosten käyttöönoton vahvistamista siirryttäessä lisäarvoisempiin tuotteisiin sekä huomioitaessa toimintaympäristön nopea muutos. Ennakointitietoa nähtiin tarvittavan muun muassa kansainvälisten markkinoiden ja ohjausmekanismien tulevaisuuden vaatimuksiin vastaamisessa. Metsäntutkimuksen merkitystä korostettiin ja resurssointia ehdotettiin vahvistettavaksi. Tieteellisen metsäbiotalouspaneelin perustamista kannatettiin useammassa lausunnossa varmistamaan tutkitun tiedon laatua ja poikkitieteellisen kokonaisnäkömyksen muodostamista.

Joissain lausunnoissa kiinnitettiin huomiota hallinnon sujuvuuden kehittämistä koskeviin toimenpiteisiin ja korostettiin hallinnon ja viranomaistoiminnan kehittämisen, ketteryyden ja asiakaslähtöisen palvelun kehittämisen tärkeyttä sekä hallinnonalojen välisen yhteistyön ja koordinoimisen parantamista. Tärkeänä pidettiin vähentää keskustelun polarisoitumista. Kaivattiin myös lisää yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

5 Muuta

Lausunnoissa strategiakoherenssin ja eri strategioiden yhteensovittamisen merkitys korostui. Strategiakoherenssin osalta tarkempaa tarkastelua toivottiin strategian vastaamisesta kansallisiin ja EU-tason ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteisiin ja näiden toimeenpanoon liittyviin velvoitteisiin ja yhteisvaikutuksiin sekä muun muassa biotalousstrategiaan.

Lausunnoissa nähtiin tärkeänä, että mittarit ja niihin kytkeytyviä tavoitetasot sisällytetään metsästrategiaan. Lisäksi pidettiin tärkeänä kattavaa strategian vaikutusten arviointia, jossa arvioitaisiin strategian toimeenpanosta aiheutuvia myönteisiä sekä kielteisiä, tavoiteltuja ja tavoittelemattomia vaikutuksia sekä strategian vaikuttavuutta metsäalaan, metsien monimuotoisuuteen tai ilmastotavoitteiden toteutumiseen.

Lausunnonantajat korostivat lausunnoissa strategian toteutukselle varattavia riittäviä resursseja. Erityisesti hankesalkun nähtiin sisältävän paljon kehittämistoimenpiteitä, jotka vaativat merkittävän julkisen rahoituksen. Lisäksi strategian toimeenpanon nähtiin edellyttävän eri hallinnonalojen tiivistä yhteistyötä sekä sitoutumista strategian

toteutukseen. Lisäksi tärkeänä pidettiin paikallisten toimijoiden roolia metsästrategian toimenpiteiden jalkauttamisessa ja soveltamisessa toimintaan vaikuttavalla tavalla. Yhteistyö metsäsektorin toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa nähtiin olennaisena strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.